

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

ICT-hankkeiden tuottavuushyödyt - K 1/2020 Hallituksen vuosikertomus

Eduskunnan tarkastusvaliokunta 22.9.2020
Tommi Oikarinen, valtiovarainministeriö

Valtionhallinnon ICT-hankkeet

- Tilannekuvaava valtionhallinnon merkittävistä tieto- ja viestintäteknikan hyödyntämistä sisältävistä hankkeista ylläpidetään Digi- ja väestötietoviraston hallinnoimassa yhteisessä hankesalkkujärjestelmässä.
- Vuoden 2019 lopussa hankesalkussa oli 120 käynnissä olevaa ja 40 päättynyttä yli miljoonan euron hanketta.
- Näistä 32 (20 %) on arvioinut hankkeen tavoitteena olevia euromääräisiä hyötyjä, jotka muodostavat yhteenlaskettuna noin 1,7 miljardin euron kumulatiivisen hyötypotentiaalin vuoteen 2024 mennessä
- Valtiovarainministeriö on antanut valtion virastoille ja laitoksille ohjeen valtionhallinnon merkittävien ICT:n kehittämistä sisältävien hankkeiden raportoinnista (17.9.2018, VM/1393/00.00.00/2014)
  - Ohjeen mukaan valtion yhteiseen hanke-salkkuun raportoivien tulisi tehdä yhteenveto hankkeen hyötyjen toteutumisesta 6 – 12 kuukauden kuluttua hankkeen päättymisestä
  - Tällä hetkellä hankesalkussa päättyneiksi merkityistä hankkeista noin 10 %:ssa on noudattanut ohjetta

Tuottavuusrahahankkeet

- Tuottavuusrahahankkeista (Momentti 28.70.20 Tuottavuuden edistäminen) laaditaan ministeriöiden välinen yhteistyöpöytäkirja, jossa kuvataan rahoitettava hanke sekä tavoitellut tuottavuushyödyt
  - Hyödyt kvantitatiivisia (esim. euro- ja htv-määräisiä) ja kvalitatiivisia (esim. uusi laadukkaampi palvelu)
- Tuottavuusrahahankkeen etenemistä seurataan yhteisen Hankesalkkupalvelussa ja erillisten vuosiraporttien avulla sekä hankkeen päättymisen jälkeen loppuraportoinnin yhteydessä
- Hyötyjen arviointi tehdään tuottavuusrahahankkeissa yleensä suunnitteluvaiheessa ja myöhemmin toteutuvien hyötyjen osalta pyritään tekemään yhteistyöpöytäkirjan mukaiset vähennykset
- Tuottavuusrahalta rahoitetaan vain investointeja, ei ylläpitoa tai lisenssimaksuja, jotka saattavat investoinnin myötä nousta
- ICT-investoinnit eivät siten suoraan johda ICT-menojen alenemiseen, vaan hyöty ja mahdollinen kustannussäästö kohdentuvat toimintaan usein muulla tavoin
- Vuonna tuottavuusrahaa on myönnetty vuonna 2019 30 miljoonaa euroa ja vuonna 2020 noin 32 miljoonaa euroa.

Tiedonhallintalain (906/2019) 9 §:n mukainen lausuntomenettely

- Vuoden 2020 alusta uusi lausuntomenettely
- Aikaistettu kehys- ja talousarviovalmistelun yhteyteen
- Valtiovarainministeriölle lausuttavaksi
  - > 1 milj. euron yhteiset kehityshankkeet
  - > 5 milj. euron toimiala- ja virastokohtaiset kehityshankkeet
- Lausutaan kustannuksista, taloudellisista vaikutuksista sekä hyötyjen saavuttamiseksi suunnitelluista toimenpiteistä
- Elokuun loppuun mennessä 2020 VM antanut 32 lausuntoa (vrt. vuonna 2019 14 lausuntoa ja vuosina 2018 – 2016 yhteensä 17 lausuntoa)
- Lausuntojen perusteella saatujen selvitysten mukaan (19 kpl) lausunnon pyytäjät ovat tarkentaneet suunnitelmiaan lausunnon johdosta
- Todellinen vaikutus arvioitavissa vasta tulevina vuosina

Vähennykset toimintamenoista (digitalisaatio ja tuottavuus)

- ICT:n avulla saavutettavat hyödyt edellyttävät toiminnan muutosta → tuottavuushyötyjen arviointi tulee tehdä kokonaisuudesta (ei vain ICT-hankkeiden osalta)
- Vähennykset toimintamenoista yksi ohjausmekanismi
- Vuodesta 2020 alkaen hallinnonalakohtaisiin toimintamenoihin vähennettynä toimitilamenoilla on kohdistunut 0,5 % säästö (valtion toiminnan digitalisaatio ja tuottavuus).
- Mekanismin avulla valtion toimintamenojen vähennys on 18 miljoonaa euroa vuonna 2020
  - Aikaisempina vuosina (2019 ja 2018) vastaavan menettelyn säästöä kasvattava vaikutus on ollut n. 20 miljoonaa euroa vuodessa

Kehittämiskohteet

- Kustannuslaskennan yhdenmukaistamisen jatkaminen muun muassa laskenta- ja seurantakohteiden osalta
- Kehityskohteet yksilöivien tunnisteiden muodostaminen ja niiden käyttö kattavasti suunnittelua- ja seurantaa tukevissa tietojärjestelmissä
- Kehittämishankkeilla saavutettujen hyötyjen toteutumisen arvioinnin ja raportoinnin sisällyttäminen osaksi kehittämisestä vastaavan viraston tai laitoksen tilinpäätös- ja toimintakertomusmenettelyä
- Yhteisen hankesalkkupalvelun tietosisällön ja palvelumallin kehittäminen vastaamaan paremmin ICT-hankkeiden ohjauksen ja hallinnan tarpeita
- Kehittämistyön ohjauksen, seurannan sekä kehittämistä tukevien toimintojen ja roolien selkeyttämistä kokonaisuutena
  - ministeriöiden vastuut ja käytämät menettelyt toimialan ICT-hankkeiden ohjauksessa,
  - Digi- ja väestötietoviraston tai muiden kehittämistyötä tukevien toimintojen rooli kehittämistyön aikana
  - ICT-hankkeesta vastaavan viraston vastuu hyötyjen saavuttamisesta ja hyötyjen raportoinnista sekä
  - Valtion tuloksellisuuden ja hyötyjen seurannan kehittäminen konsernitasona kokonaisuutena, ei erikseen vain ICT-hankkeiden osalta)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos!

Tommi.oikarinen@vm.fi